

Partnerstvo je aj o dôvere a slovenská samospráva ju potrebuje

(30.07.2013; Obecné noviny; č. 31-32, s. 15; -)

Vladimir BAJAN, starosta, MČ Bratislava-Petržalka, podpredseda ZMOS

Peniaze a kompetencie sú a zostanú večnou témou pre všetkých predstaviteľov vlád, ministerstiev, analytikov, ale aj pseudoanalytikov, novinárov a, samozrejme, nás, predstaviteľov samospráv. Dlhý miest a rôzne viac či menej seriózne porovnania, tabuľky, rebríčky, sú využívané, ale aj zneužívané na rôzne účely. K tomu sa pridáva boj za konsolidáciu verejných financií, boj proti zadlžovaniu miest a obcí, predvídateľnosť ich rozpočtového správania, okliešťovanie rozpočtových a rozhodovacích práv.

Memorandum nie je problém, ale hra musí byť férová

Nielen éterom a médiami sa nesie, akoby jedným perom, napísaná dogma: Mestá a obce sú hrozbou pre verejné financie. Zásadne to odmietam, čísla hovoria niečo iné. Keďže nie sme na hodine matematiky, dovoľte mi možno dve, tri čísla. Ešte sa nestalo, aby podiel obcí na verejnom dlhu, po odpočítaní štátneho fondu bol vyšší ako 2,9 %. Minulý rok skončili obce s prebytkom vyše 82 miliónov eur. Chcel by som povedať jednu vec, že rok 2012 vyzerá podobne, dokonca sme na tom lepšie ako rok predtým.

Dnes sa už hovorilo o memorande, aj pani starostka predou mnou niečo spomínala, opäť sa z toho stáva strašiak, ale ja si dovoľím povedať, že interpretačné. Osobne s tým memorandumom nemám problém, predovšetkým vo veľkých mestách, dokonca ho podporujem. Ale musíme hrať fér. Urobil som presne to, čo som mal, škrtol som v rozpočte z bežných výdavkov 10 % plus 5 a čuduj sa svete, som takisto ako pani kolegyňa, medzi tými zlými. Lebo ministerstvo financií vyhodnotilo naše konanie podľa ESA95, teda započítalo aj čerpanie rezervného fondu, či predpokladaný úver. Nečerpaný. O takomto prístupe v memorande nie je ani slovo a nikde sme sa pri stoloch, kde sme diskutovali tieto veci, o takom nebavili. Takže vítam tie diskusie, ktoré pán predseda ohlásil, že budú v regiónoch. Veľmi rád sa na nich zúčastním, ale ešte budeme spolu rozprávať aj s pánom štátnym tajomníkom na financiách.

Na druhej strane to však nebráni nikomu, aby od tých istých miest chcel viac šetriť, ale súčasne zamestnať, zamestnávať a podporovať politiku zamestnanosti štátu, viac investovať a podporovať tým miestny rozvoj, zamestnanosť a podnikateľov, viac prispievať k udržaniu sociálneho zmieru v oblastiach s vysokým percentom marginalizovaných skupín, či viac platiť len učiteľov, aj keď ostatní zamestnanci miest a obcí musia strádať. To všetko z menšieho balíka peňazí, s hordou takzvaných aktivistov a nastrčených organizácií s požiadavkami na informácie o samospráve za chrbtom, ktorí sa neboja vypaľovať samosprávnych predstaviteľov napríklad za dobré miesto v rebríčku transparentnosti, alebo prichádzajú s nastrčenou rukou za vykonané činnosti v sociálnych zariadeniach za sociálnych 1200 eur. Alebo za to, aby vedeli z Bratislavy, čo stál pred tromi rokmi toaletný papier v Kráľovskom Chlmci.

Informačný zákon otvoril dvere šikane

Tu mi dovoľte pristaviť sa pri niekoľkých príkladoch, prečo budem bojovať za to, aby sa 211-tka zmenila. Je normálne, aby váš vlastný poslanec poslal 211-tku s tým, že potrebuje preskenovať celé účtovníctvo za rok 2011? Moja pracovníčka to robila šesť dní, deväť a pol tisíce strán a nemohli sme si pomôcť, lebo mal informácie už spomínanej organizácie, že má na to právo. Alebo právnik z organizácie, ktorá sa tým zaoberá mi napísal, že chce do ôsmich dní všetky územné rozhodnutia a stavebné povolenia za roky 2010 a 2011. Na mojom úrade je to ročne asi šesť a pol tisíce podaní. Keď som ho žiadal, aby nič také nechcel, že nech sa páči, dám mu kanceláriu, môže sa hrať v tom, čo potrebuje, nie, on má na to právo. Desať pracovníčok tri dni nerobilo nič iné, len robilo tento nezmysel. Stáli ostatné podania, ktoré boli aktuálne a, samozrejme, podnikatelia zúrili, lebo robota stála, nedalo sa to stihnúť.

Samozrejme, človek je trébovaný, skúsený, tak keď som dostal od jedného pána z Voderád informáciu, koľko moji vedúci pracovníci aj prednosta zarábajú na odmenách po mesiacoch a za štyri roky, tak som pána prednostu a niektorých vedúcich posadil do auta a išli sme sa do Voderád za žiadateľom pozrieť, aby spoznal aj tých pracovníkov, o ktorých hovoril, aby sa porozprával, či náhodou okrem toho, že berú odmenu, aj niečo robia. Samozrejme, adresa bola úplne iná, po troch dňoch som sa dozvedel z jedného denníka, trojprismenkového, že jediný ja som neodovzdal údaje, ktoré pani novinárka potrebovala na nejaký článok. Aj to si myslím, že je šikana samosprávy a tu budeme musieť naozaj veľmi vážne si povedať, že odkiaľ pokiaľ.

Čo je ale vážnou hrozbou: existuje žaloba na 500 obcí, kde žiadateľ žiadal informácie, ktoré sú na verejne dostupných miestach. Požiadal o to elektronickým podpisom a keďže niektoré samosprávy

nemajú elektronickú podateľňu, nemohli to otvoriť a sú na súde. To už je vážny problém, ktorý sa s takzvanou šikanou nestretáva, to už je systémová chyba. Mohli by sme, samozrejme, pokračovať ďalej, ale to som dal ako námet na možno večernú diskusiu.

Zodpovednosť bola a je naším hlavným mottom

Skúsím ale z iného súdka, o zodpovednosti. Dnes sme sa tu stretli pre, alebo predovšetkým pre zodpovednosť. Často počúvam, že, povedzme, Slovensko by malo mať údajne toľko obcí a miest ako vo Fínsku. Podľa niektorých by to znamenalo takmer zázračné automatické vyriešenie problémov vo všetkých oblastiach verejného života, napríklad školstva, ktorého systém štát a všetky doterajšie vládne garnitúry úspešne vytvorili, ale nevedia okrem miest a obcí riešiť, čo s ním, problémom v sociálnej oblasti, počtom a štruktúrou štátnych úradov a podobne.

Môj príspevok má byť teda predovšetkým o tom, aby sme z tohto miesta jasne zadeklarovali, že slovenská samospráva je zodpovedná. Že si uvedomuje spoločenský vývoj a ekonomickú realitu európskeho priestoru. So všetkými dôsledkami. Uvedomili sme si to aj vtedy, keď **ZMOS** presadzovalo a presadilo úplnú ratifikáciu Európskej charty miestnej územnej samosprávy, keď Slovensko vstupovalo do EÚ, prijímalo euro, protikrízové opatrenia; napriek problémom pre Slovensko sme čerpali eurofondy. Zodpovednosť prejavujú mestá a obce aj dnes. Odmietnutie mixu daní bol zodpovedný krok pre podporu verejných financií a fungovanie našich miest a obcí. Podobne aj prijatie zákona o rozpočtovej zodpovednosti, memorandum o konsolidácii na rok 2013. K tomu sme, samozrejme, zodpovedne aj investovali, šetrili a plnili samosprávne funkcie. Vieme, že Európa pripravuje a pripraví pár prekvapení. Harmonizácia daní, nová menová politika je na stole. Tváriť sa, že tieto opatrenia, podobne ako splnenie záväzku, ktorý je zapísaný v Pakte stability a rastu, dostať schodok verejných financií pod 3 % HDP sa Slovenska, alebo slovenských obcí a miest nedotknú, by bolo omylom s krutými dôsledkami na všetkých. Uvedomujeme si to, ale aj to je tá zodpovednosť.

Konsolidácia nemôže byť len o šetrení

Dokázali sme sa s vládou Slovenskej republiky dohodnúť na podporných ekonomických opatreniach, ktoré nám iste pomohli.

Zrušenie zdaňovania predaja a prenájmu majetku, zvýšenie poplatkov, zastavenie zdaňovania luxusu cez mestá a obce, dofinancovanie sociálnych služieb a podobne. Chceme pokračovať v zodpovednosti, ale konsolidácia verejných financií nesmie byť len o šetrení, musí byť najmä o optimalizácii príjmov a výdavkov. Odmietame, aby v podtexte vzťahov medzi štátnymi a samosprávnymi rozpočtami platila rovnica, že keď štát musí šetriť jedno euro, samospráva tri. A zároveň, aby sa privieral kohútik prítoku financií a otváral ventil regulácie.

Môžeme spomenúť desiatky príkladov, spomeniem len niektoré. Nariadenie vlády, ktoré odstránilo možnosť prerozdeľovať isté percento financií pre základné školy a zaviedlo povinnosť 100 %, neskôr 95 % financií medzi školami je príkladom, pán predseda o tom hovoril vo svojej správe. Aj z tohto miesta odmietam vyjadrenia o tom, že obce klamali a nedávali zdroje školám. Naopak, parlament napríklad už musel dvakrát odložiť účinnosť o naplnení povinnosti obce do 60 dní poskytnúť a zabezpečiť sociálnu službu. Aj v jednom, aj v druhom prípade **ZMOS** jasne deklarovalo, že sú to nevykonateľné ustanovenia, proti princípom. Chcelo by sa dodať, aj princípom zdravého rozumu. Realita potvrdila, že sme mali pravdu. Ďalším napríklad paradoxom je, že mnohí obhajujú voľbu riaditeľa školy cez radu školy, ktorá vlastne za nič nezodpovedá. A nenesie žiadne dôsledky svojho konania. A znovu sme pri už spomínanej zodpovednosti. Partnerstvo je aj o dôvere a slovenská samospráva ju potrebuje. Nemôžeme sa stotožniť s tým, aby samosprávy boli okliešťované v ich vlastnej originálnej pôsobnosti, presadzovalo sa ich účelové financovanie, zavádzali sa záväzné normatívy, vo vyhláškach počty a v smerniciach spôsob, ako ich majú naplniť. ESO vnímam ako projekt pre poriadok v štátnej správe. Ako projekt, ktorý už dávno mal byť realizovaný.

Vážené dámy, vážení páni, ak to celé zhrniem: Chcel som povedať, že samospráva pomaly už 25 rokov dokazuje, že vie byť zodpovedným partnerom. Preto vážení kolegovia zo štátnej a verejnej správy, dôverujte zodpovednej samospráve.